

BACK TO YOUTH
BACK TO KALUS
**(НЕ)ОДНАКОВІ
ПОКОЛІННЯ:**
ОПТИКА ФОТОГРАФІЇ

5

Лабораторія сучасного мистецтва — це серія брошур, що розповідають про теорію актуальних мистецьких практик у доступній формі та пропонують завдання для дітей і підлітків, які стануть у пригоді не тільки професійній спільноті, але й початківцям.

Проєкт, що має на меті підтримати децентралізацію неформальної мистецької освіти для дітей і підлітків, існує як програмне онлайн-продовження мобільного культурного центру *Гуртобус / Community Culture Bus* від фонду ІЗОЛЯЦІЯ. У 2019 році *Гуртобус* відвідав 24 міста у 14 областях України із мистецькими та освітніми заходами. Робота *Лабораторії сучасного мистецтва* спрямована на підтримку сталості *Гуртобуса*, зокрема на допомогу місцевим інституціям у втіленні активності його програми.

3	Про номер
4	Про укладачів номеру
6	Сучасна українська фотографія. <i>Трохи історії</i>
8	Богдан Гуляй / <i>Шрами днів</i>
10	Антон Малиновський і В'ячеслав Тешнер / <i>War with War on the Rave</i>
12	Олена Субач / <i>Бабусі на межі раю</i>
16	Вправа 1 / <i>Попрацюйте з архівами</i>
18	Вправа 2 / <i>Створіть свій архів</i>
20	Вправа 3 / <i>Портрет друга</i>
22	Вправа 4 / <i>Щоденник</i>
24	Вправа 5 / <i>Трохи ХШФ</i>
26	<i>На що знімати?</i>
30	<i>Гайд</i>
34	<i>Словник</i>

Покоління — це те, що об'єднує нас за часом народження, його ми не вибираємо. Що робить кожне нове покоління **унікальним** — те, що оточує, чи те, як передаються знання від людей, які народились раніше? Можливо, це є причиною того, чому деякі покоління ніби починають все «з чистого аркуша». Коли ми говоримо про сучасних молодих людей, то часто зауважуємо, як сильно вони відрізняються від попередників.

Зрозуміло, що технологічний прогрес, політика та історичні події не можуть не формувати те, як ми мислимо та у що віримо. З другого боку, нове — це частково забуте старе, і деякі речі ми можемо сприймати як унікальні просто через те, що досвід людей минулих поколінь, через певні причини, був втрачений. У кожному разі, попри **розриви між поколіннями**, є щось, що завжди їх об'єднує та створює між ними мости. Це тяжіння людей створювати власні ритуали, міфи, що змінюються, залежно від того, який світ нас оточує.

Ми відчуваємо себе самотніми та відірваними від суспільства, але ходимо на людні події, де віддаємось колективним переживанням. Ми активно стежимо за новинами, але ностальгуємо за тим, чого не було за нашої пам'яті. Все це речі — унікальні для сучасного покоління, але й водночас притаманні людям усіх часів. Як оптика фотографії здатна вловити **культурні коди** людей сучасності та визначити риси їхньої (не)однаковості як покоління? В публікації висвітлено творчість трьох представників української фотографії, які з різних боків опрацьовують цю тему.

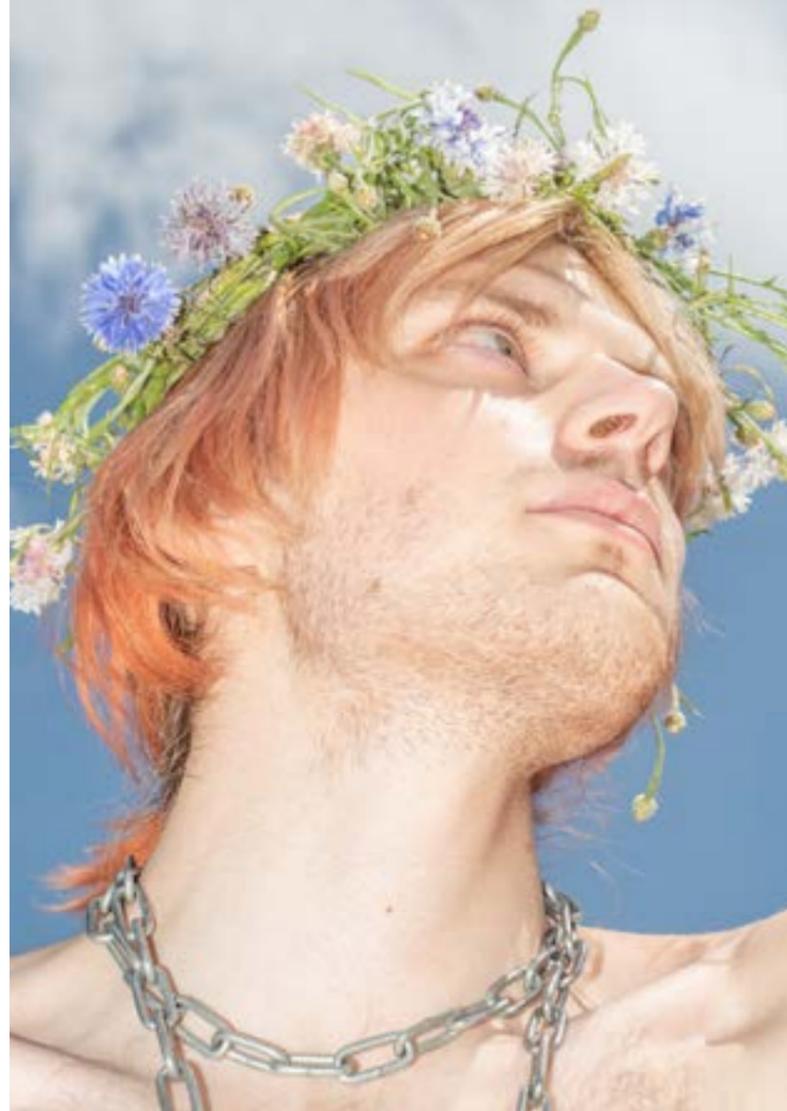
Ми пропонуємо ознайомитись із проектами Богдана Гуляя, Антона Малиновського й Олени Субач та сформувані своє власне бачення того, як виглядає сучасне покоління та яким чином через фотографію можна виразити свою думку.

Крім цього, ми поділимось практичними вправами, які розвивають креативне мислення та рефлексію, а ще дають простір для експерименту. Все це, разом із технічними порадами та *путівником* по фотографічних платформах, книгах і спільнотах, буде корисним при створенні вашого власного проекту.

ПРО УКЛАДАЧІВ НОМЕРУ

Антон Малиновський

З 17 років жив у Миколаєві, де навчався на програміста недовгий час. У 2018 році потрапив на курс із концептуальної фотографії Сергія Мельниченка, згодом — у створену на його основі групу фотографів *МУРН*. З 2019 року — член УФА (*Українська фотографічна альтернатива*). Наразі мешкає у Києві. Свої роботи показував більш ніж у 10 виставках, серед яких покази у Відні, Роттердамі, Італії та низці українських галерей. У своїй художній практиці досліджує пострадянський простір крізь призму зміни поколінь і соціальної проблематики.

ПРО УКЛАДАЧІВ НОМЕРУ

Анна Потьомкіна

Народилася в Миколаєві. Вивчала теорію та історію мистецтв у Львівській національній академії мистецтв і Познанському університеті мистецтв. Наразі Анна — кураторка виставкового простору *Асортиментна кімната* в Івано-Франківську.

Серед реалізованих проєктів — мистецька програма фестивалю електронної музики та сучасного мистецтва *Деталізація* (2019). Анна була співкураторкою міжнародної резиденції *We are never alone*, координаторкою освітньо-мистецької програми проєкту *Наново: навчання після 45*. У фокусі її інтересу та дослідження — низові мистецькі ініціативи, неформальна освіта, гендерні дослідження. З 2019 року Анна є членкинею організації *Інша Освіта*.

Смартфони з камерами сьогодні є майже в усіх, тому фотографія стала одним із ключових і найдоступніших інструментів фіксації повсякденності. Проте, фотографуючи, ми можемо не лише документувати миті життя, але й передавати «відчуття часу». Ось фотографія, зроблена відомим українським фотографом. Ми дивимось на неї і приблизно розуміємо, в який історичний період вона зроблена, та навіть можемо вгадати, у якій країні. Назва та рік підтверджують здогадки. Це — елемент із Червоної серії, створеної в 60-х роках ХХ століття. Урочищі громіздкі квіти, червона пов'язка на руці й такого ж кольору прапори Радянського Союзу. Подумайте, які ще деталі чи образи в цьому зображенні вказують на час його створення?

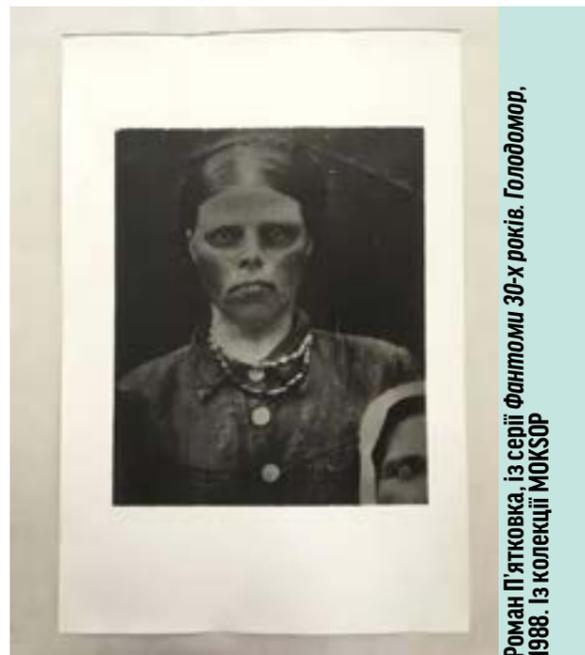
Борис Михайлов, із Червоної серії, 1960-1970 рр.,
із колекції Бориса Михайлова

Фотографія з *Червоної серії* — це робота українського фотографа Бориса Михайлова. Він належить до спільноти харківських фотографів, чії практики можна об'єднати однією мистецькою традицією. Ці практики сформували Харківську школу фотографії (ХШФ), яка виникла ще у 70-х роках і тепер налічує декілька поколінь послідовників. Борис Михайлов, як і *Євген Павлов, Юрій Рупін, Олег*

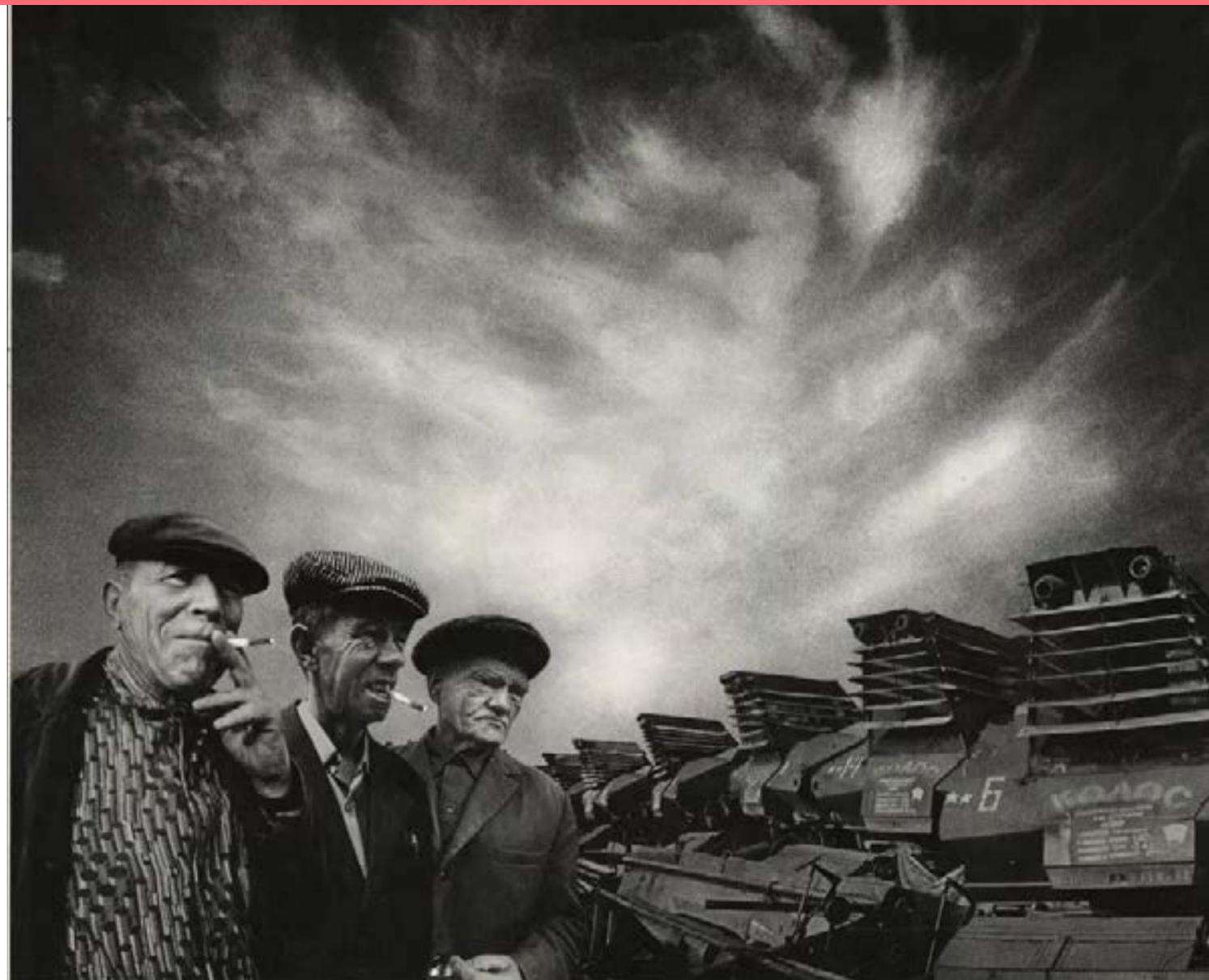
Мальований, Олександр Супрун, Геннадій Тубала, Олександр Ситниченко та інші, п'ятдесят років тому почали знімати те, що не дозволялось у часи інформаційного вакууму та тоталітарного режиму. Через цензуру цілі пласти людського життя лишались незадокументованими. І тому *Червона серія*, де, здавалося б, відбите банальне повсякдення, — ще й про заповнення цих білих плям у літописанні.

У цей період у Харкові з'являються андеграундні угруповання митців, наприклад група *Час*, до якої, крім інших, входили вищезгадані фотографи. Їхні роботи суттєво відрізнялися від офіційної «норми» та сприймалися як провокаційні. Тому групи ці існували підпільно.

У своїх роботах вони відображали реалії тогочасного соціального устрою, працювали з темами тілесності, радянської, а пізніше — пострадянської *ідентичності*. 🧪

Роман П'ятковка, із серії *Фантоми 30-х років. Голодомор*, 1988. Із колекції МОКСОР

Олександр Супрун, *Перед жаттям*, 1987. Із колекції МОКСОР

Олександр Супрун, *Весна в лісі. Конвалії*, 1975.
Із колекції МОКСОР

Сергій Мельниченко, із серії *Військокомат*, 2014
© Сергій Мельниченко

Віктор Кочетов, *Шляхові роботи між ст. Вовчанськ та Білий Колодязь*, 1991. Із колекції MOKSOP

Віктор Кочетов, *Після занять*, 1995. Із колекції MOKSOP

Крім *Часу*, до Харківської школи відносять ще *Шило*, *Госпром*, *Групу швидкого реагування* та низку інших фотографів, які наслідують певні ідеї та практики. Наприклад, поширеним є використання принципу «теорії удару». Згідно з ним, фотографія має бути сильним висловлюванням, тому може використовувати прийоми з перебільшенням й акцентуванням на якомусь образі. Часто це провокативні, сміливі та шокуючі зображення. Наприклад, на одній зі світлин Бориса Михайлова із серії *Вчорашній бутерброд* ми бачимо, як у звичайне зображення людей на вулиці незрозумілим чином потрапило величезне вухо. Спершу це здається абсурдним, але таке поєднання може наштовхнути глядача на певні думки. Про що думаєте ви, коли дивитесь на це фото?

У цих кількох абзацах ми хотіли лише стисло розповісти про важливу сторінку в історії сучасної української фотографії та заохотити вас досліджувати самостійно далі*.

ХШФ — це феноменальне явище, яке виникло в часи заборон і репресій та вплинуло на стиль багатьох українських фотографів. Сучасні українські фотографи формують свій стиль через впливи інших українських і закордонних художників і колективів. Ми пропонуємо познайомитись із підбіркою тих сучасних фотографів, які надихають Антона Малиновського у розділі **За якими художниками стежити?**

Борис Михайлов, із серії *Вчорашній бутерброд*, кінець 60-х – кінець 70-х рр..
Із колекції Бориса Михайлова

Яу створювалися роботи із серії *Вчорашній бутерброд*.
Із колекції Бориса Михайлова

* Більше про ХШФ можна дізнатися у серії інтерв'ю із Борисом Михайловим, Євгеном Павловим та Олександром Супруном від *ArtUkraine*:

Борис Михайлов

Євген Павлов

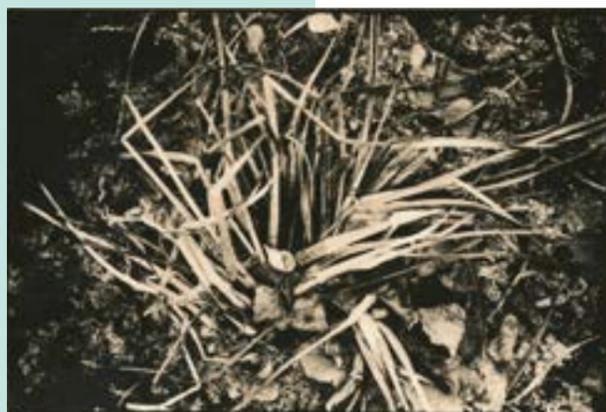

Олександр Супрун

Шукайте більше світлин Харківської школи фотографії в [архіві MOKSOP](https://moksop.org/) (Museum of Kharkiv School of Photography).

Фактично, це прояви ескапізму: за допомогою фотографії автор відсторонюється від того, як відчуває світ зараз, і витягує себе на той рівень, де почувається в безпеці.

– За собою та багатьма знайомими час від часу я спостерігаю стан **екзистенційної**

самотності — коли, здавалося б, є багато друзів, спілкування, є розуміння самого себе, але все ж немає відчуття приналежності до світу. Часто приходить думка, що повне взаєморозуміння з іншими людьми — неможливе, — Богдан Гуляй (Київ—Чернігів) розповідає*, що саме так він себе і відчував, коли почав створювати свій проєкт Шрами днів. Фактично, за допомогою фотографії він намагався повернутися в реальність.

– Цю серію я знімав роки півтора-два. В цей час я перебував у певному настрої, який буває тільки у самотніх людей: коли особливо гостро відчуваєш свою відстороненість від світу. Я хотів заповнити час і спробувати вхопитися за реальність, зв'язок із якою почав втрачати.

Крім нових світлин, до серії увійшли фотографії, які Богдан зробив набагато раніше. За його словами, вийшов “шорсткий і ворожий зліпок свідомості”. Щоб передати це відчуття, він використовував техніку літ-друку на старому радянському папері.

Відповідно, коли маєш певний багаж матеріалу, можна повертатися до нього через деякий час, переосмислювати і включати в нові серії.

* Фрагменти інтерв'ю онлайн-журналу про фотографію *Birdinflight*. Більше про нього можна дізнатись у розділі *Де читати?*

АНТОН: «У 2019 році ми з фотографом В'ячеславом Тешнером були учасниками резиденції, яку організувала Асортиментна кімната*. Перебуваючи на різних подіях і просторах, ми фіксували ті місця, де люди різних поколінь соціалізуються та відпочивають.

Виявилось, що в Івано-Франківську є досить розвинена, як на маленьке місто, локальна сцена електронної музики.

Рейви тут, хоча і проводились раніше у 2000-х, але популяризувалися знов після початку війни як підпільні заходи, коли в країні не проводилось ніяких вечірок достатньо довгий період. Окрім функції соціалізації, рейв — це, в першу чергу, простір вільний та безпечний для самовираження.

Знімаючи цей проєкт з рейвами пізніше в інших містах, я одного разу і сам усвідомив, що ходжу на туди не так знімати, скільки відчувати себе приналежним тусовці, я і сам почав тікати туди від реальності».

Звісно, рейви — це не єдиний варіант масових вечірок. Наприклад, найвідоміший фестиваль **Вудсток**** згадується в пісні Джоні Мітчелл як сад, куди потрібно повернутись:

*We are stardust
We are golden
And we've got to get ourselves
Back to the garden*

Сад — це такий умовний **безпечний простір**, з якого, за біблійним сюжетом, вигнали перших людей та куди ми всі прагнемо повернутись. Загалом культура колективних святкувань і безпечного простору сягає ще карнавалів. Коли звичні побутові правила та норми переставали діяти протягом усього дійства.

Повернімось до проєкту: він розпочався ще перед Франківськом як серія фотографій із панк-концерту в Миколаєві. Тоді там ще не було рейвів як таких, але Антон і В'ячеслав розуміли, що аудиторія, за великим рахунком, буде подібна (так і виявилось).

Є дещо спільне для будь-якого покоління — це культура колективного дозвілля.

Шукайте
те, що
цікавить
саме
вас

АНТОН: «Дві години ми тільки і займалися тим, що експериментували з картинкою, пробували різні техніки, способи зйомки, намагалися створити відповідну атмосферу на зображенні.

У якийсь момент вдалося зробити фотографію, яка в підсумку стала відправною точкою в проєкті. Ми обидва подивилися на неї і подумали: «Так, це те саме». Вибравши стилістику, ми дотримувалися її на зйомках в Івано-Франківську і на наступних рейвах в Миколаєві, які з'явилися незабаром після резиденції».

Виберіть тему, з якою хочете працювати. Шукайте те, що цікавить саме вас. Подумайте, які емоції ви хотіли би пережити, що вас хвилює, подивіться на те, що поруч — іноді тема для проєкту під рукою.

Спробуйте експериментувати з картинкою, якщо відразу немає відчуття того, якою вона має бути. Перевірте різні способи, поки не зрозумієте, що зняли те, що потрібно.

Знімайте, відбирайте, будьте до себе вимогливими, залишайте найкращі кадри. Наприклад, 4–5 світлин з одного рейву ми вже вважали чудовим результатом.

* **Асортиментна кімната** — виставковий простір у Івано-Франківську. Крім виставок, Асортиментна кімната організовує мистецькі резиденції.

** **Вудсток** — музичний гіппі-фестиваль, що відбувся у США 1969 року, і попри величезну кількість відвідувачів (близька 500 тис.), пройшов мирно.

У проєкті *Бабусі на межі раю* Олена Субач (Львів), фотографуючи літніх жінок, підходить до теми поколінь дещо з іншого боку. Бабусі на світлинах Олени — переважно віруючі, далекі від сучасних технологій і все ще шанують традиції. Їхня свідомість ніби вже готова опинитися біля воріт раю.

«Наші бабусі не завжди знають, що таке інтернет. Вони зберігають заощадження в хусточці на чорний день і заготовляють продукти про запас. Носять фотографії рідних людей у гаманці поруч із ликами Ісуса і Марії — ті їм теж уже, як рідні. Бабусі повні спогадів про минуле і байдужі до сьогодення», — говорить про проєкт авторка.

«І незалежно від віросповідання, вони переказують одна одній газетні статті про чудесні зцілення і життя після смерті. Мені зовсім не хочеться їх переконувати в зворотньому — хочеться обійняти і сказати, що боятися нема чого і вони абсолютно мають рацію».

Багато робіт в проєкті виконані в техніці колажу, щоб помістити героїнь у пейзажі того самого раю. Важливу роль зіграли й *події*, під час яких відбувалися зйомки, — Олена Субач фотографувала бабусь на релігійних святах і обрядах, куди вони приходили у своїх найкращих вбраннях і в піднесеному настрої, що підкреслювало ідею проєкту.

Багато робіт в проєкті виконані в техніці колажу, щоб помістити героїнь у пейзажі того самого раю

ВПРАВА 1 / ПОПРАЦЮЙТЕ З АРХІВАМИ

Фотографуйте те, що дійсно поряд — вашу сім'ю. Зробити це можна багатьма способами: зняти портрет, зробити групове фото всіх поколінь, але ми хочемо порадити вам попрацювати з архівом.

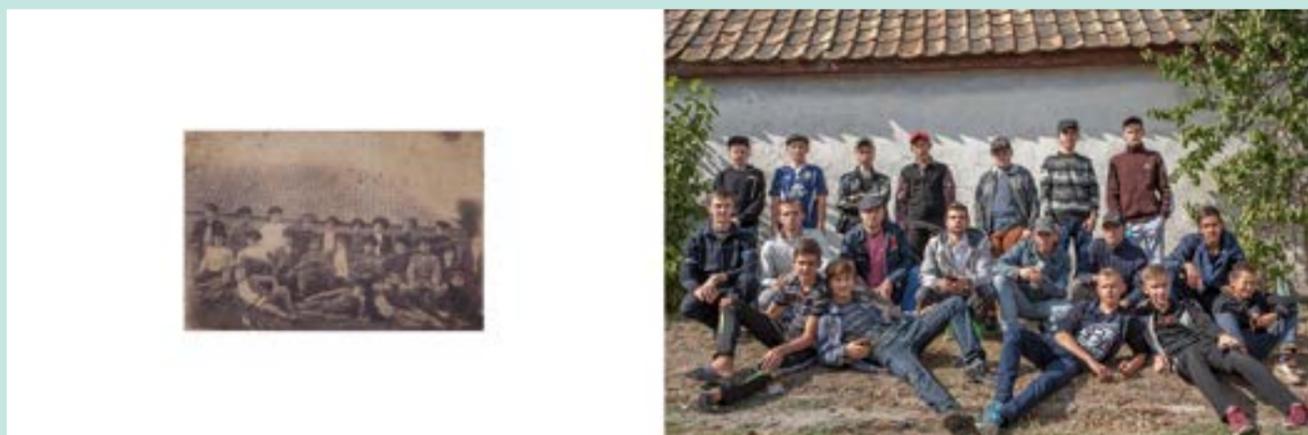
Знайдіть старі фотоальбоми, виберіть деякі фотографії (наприклад, групові фото вашої родини ще з минулого сторіччя) та спробуйте відтворити аналогічний знімок із нинішньою сім'єю. Якщо це можливо, знайдіть ті самі місця, де було зроблене старе фото, предмети інтер'єру. Прокладіть візуальні містки між цими знімками.

Подібним чином Станіслав Остроус створював свій проєкт *Novovorontsovka. Age*, у якому, разом із місцевими жителями, створював реінтементи архівних світлин Нововоронцовського музею (Херсонська область).

дивитись інші фото проєкту *Novovorontsovka. Age*

За допомогою фотографії ви зможете зв'язати ці покоління, підняти цікаву тему передачі знань, речей і традицій.

© Станіслав Остроус

ВПРАВА 2 / СТВОРІТЬ СВІЙ АРХІВ

Енді Воргол, *Контактна сторінка*, 1986
© The Andy Warhol Foundation for the Visual Arts

Сімейний фотоархів — це і є інформація, передана від минулих поколінь.

Зверніть увагу на нього — як він виглядає? Як зберігаються і чи зберігаються взагалі альбоми у вашій сім'ї? Які ще речі, крім фотографій, передаються? Подумайте, чому саме вони.

Спробуйте уявити, як би виглядав ваш архів, який міг би передаватись наступним поколінням. Із чого він би складався? Зберіть ці артефакти (матеріальні або ні) та подумайте, як можна було б їх обіграти через фотографію. На фотографіях можна працювати лише зі своїм архівом або ж зіставляти його із сімейним.

Через цю вправу ми можемо простежити відмінне та спільне у поколіннях на рівні речей. Подумати над тим, що було важливим передати в майбутнє раніше, а що — сьогодні.

ВПРАВА 3 / ПОРТРЕТ ДРУГА

У цій вправі пропонуємо вам зробити фотографії друзів, які зможуть дещо про них розповісти.

Знайдіть друзів, які цікаво оздоблюють свою кімнату — їхні колекції, пам'ятні речі, постери й картини на стінах, зроблені чи розмальовані власноруч меблі тощо. Знайдіть тих, чиї кімнати яскраво втілюють їхні захоплення.

Там і робіть портрет — навколишній простір і різні деталі будуть давати уявлення про людину, яку ви фотографуєте. З цього можна навіть зробити проєкт про те, як людина формує навколишнє середовище, впливаючи на нього через свої внутрішні почуття.

Для прикладу, радимо ознайомитись із проєктом Моя кімната Джона Такврея*, в якому він фотографував молодих людей у їхніх кімнатах по всьому світу.

Те як людина формує навколишнє середовище, впливаючи на нього через свої внутрішні почуття.

© John Thakwray

Каміл із Кінгстона, Ямайка

Гулле зі Стамбула, Турція

Лалу з Варанасі, Індія

Фа з Ба Санга, Таїланд

ВПРАВА 4 / ЩОДЕННИК

Пропонуємо починати з маленьких і, на перший погляд, мало змістовних кроків. Наприклад, із ведення щоденника.

Заведіть щоденник, щоб записувати свої думки протягом дня. Можливо, знадобиться декілька днів, поки ви звикнете писати регулярно. Далі почніть додавати фотографію, зроблену в цей день, яка передаватиме вашу думку чи емоцію. Спробуйте щодня трохи змінювати підхід — наприклад, прибирати текст і лишати тільки фото або розповідати історію серією фотографій.

Так, це може здатись схожим на інстаграм:) Але цей простір — ваш особистий, і можливо, тут більше місця для внутрішньої свободи й експерименту.

Попрацюйте із зображенням, намагайтесь обрати менш очевидний образ, але щоб він все одно передавав те, що ви написали б у щоденнику.

Іноді нам важко почати втілювати свої ідеї у життя через страх того, що наша задумка — недостатньо крута. Але ж круте не може з'явитися нізвідки!

Із колекції Бориса Михайлова

На цій сторінці — світлини Бориса Михайлова із проєкту Незакінчена дисертація, альбому з фотографіями, які супроводжуються нотатками автора. Зображення і текст відіграють однаково важливу роль у сприйманні цієї роботи.

Аби розповісти про якийсь предмет чи явище, не обов'язково знімати його напяму або так, як усі звикли це бачити. Подумайте над тим, що цей предмет/ явище може означати суто для вас, які асоціації та образи він у вас викликає — іноді це ключ до того, щоб відкрити новий кут зору та засоби виразності.

Із колекції Бориса Михайлова

ВПРАВА 5 / ТРОХИ ХЩФ

Серед представників Харківської школи фотографії був популярним метод роботи з уже готовим зображенням. Наприклад, світлину розмальовували аніліновими барвниками* або розкладали зверху якісь об'єкти.

Ця практика й досі іноді використовується, наприклад, у спільному проєкті Антона Малиновського та В'ячеслава Тешнера *My Little Columbine*. Вони випа-лювали частини фотографій, заклеювали їх ізоляційною стрічкою, дитячими наклейками — приклад нижче.

Для чого це робити? Те, що ми робимо з фотографією після того, як вона знята, доповнює сам сенс проєкту. Наприклад, створюючи колаж з окремих зображень міста, ми можемо підкреслити думку про неоднорідність міського простору, або «поєднання непоєднуваного» в одному місці.

Отже, зніміть серію фотографій (можливо, візьміть світлини із тих, що ви робили в попередніх вправах) і поекспериментуйте з ними, як вам завгодно — роздрукуйте і малюйте на них, заклеюйте частини, додавайте туди різні елементи.

Те, що ми робимо з фотографією після того, як вона знята, доповнює сам сенс проєкту.

© Антон Малиновський, В'ячеслав Тешнер, із серії *My little Clumbine*, 2019,

© Антон Малиновський, В'ячеслав Тешнер, із серії *My little Clumbine*, 2019

ВПРАВА 5 / ТРОХИ ХЩФ

Із колекції Бориса Михайлова

*Борис Михайлов у серії *Лурики* (1971–1985) обігрував кітч радянської тенденції розмальовувати чорно-білі світлини сімейного архіву (1971–1985).

Приклад фото на смартфон. Сергій Мельниченко, *From Dusk Till Dawn*, 2015-2017

Головне, що потрібно сказати: знімайте на що завгодно. Найкраща камера — це та, що з собою. Наприклад, серія миколаївського фотографа Сергія Мельниченка *From dusk till dawn** була знята на камеру його смартфону. Спробуйте все вирішите, що вам зручніше, цікавіше і краще відгукується. Якість фотографії — звичайно, важливий момент, але значно важливішим є креативність роботи. До того ж, те, наскільки «якісним» має бути кадр, може залежати від ідеї вашого проекту.

Однак, якщо говорити винятково про технічні моменти, варто вказати на деякі відмінності зйомки на плівкові й цифрові фотоапарати.

АНТОН: «Особисто для мене найважливіший практичний момент зйомки на плівку полягає в тому, що у тебе обмежена кількість кадрів і ти краще продумуєш кожен знімок. Крім цього, аналогова знічній дешевша за цифрову. Звичайно, топові аналогові камери теж можуть коштувати чималих грошей, але попервах вистачить і більш доступних моделей — Canon QL17, Olympus Mju II 35mm, Olympus Trip 35».

Щоправда, з плівкою необхідно витратитися на проявлення та сканування, якщо тільки ви не хочете обладнати в себе вдома власну лабораторію (до слова, це цілком реально організувати, якщо у вас є достатньо вільного часу та коштів). Детальніше про те, як проявляти плівку в домашніх умовах:

Якість фотографії — звичайно, важливий момент, але значно важливішим є креативність роботи.

Приклад фото на смартфон. Сергій Мельниченко *From Dusk Till Dawn*, 2015-2017

© Сергій Мельниченко

Приклад фото на плівку. Анрі Картьє-Брессон © Fondation Henri Cartier-Bresson / Magnum Photos

ГАЙД. НА ЩО ЗНІМАТИ?

Також важливим технічним моментом є те, що плівка має широкий *динамічний діапазон* — особливо якщо це *негативна плівка*. Тобто під яскравим сонцем така плівка може дати гарну рівну картинку без тіней або засвітів, які ви самі не бачите, коли робите знімок.

Часто *плівкова техніка* має менший розмір, ніж дзеркальна. Наприклад, *стріт* зручно знімати на дальномірні камери — вони невеликі й мають тихий затвор.

Звісно, плівка задає певну стилістику фотографії. Наприклад, використовуючи CineStill 800 Tungsten, можна отримувати на виході «кіношну» картинку. А ось прострочена плівка іноді дає цікаві ефекти, на кшталт перекручених кольорів і різних артефактів, які можна використовувати як особливість стилю. Також потрібно враховувати обмеження: наприклад, параметр *ISO* на плівці змінити практично неможливо.

Можна отримати цікаві ефекти також на етапі друку. Наприклад, спробуйте використовувати старий прострочений папір, як це зроблено в проєкті Богдана Гуляя.

Тепер про зйомку на *цифрові камери*. У цифри, звісно, є свої переваги: вона швидка, не вимагає особливих витрат, крім купівлі самої камери, об'єктиву і картки пам'яті, а також наявності комп'ютера та програми для обробки (якщо вам вона потрібна). Все це, швидше за все, буде дорожчим.

До слова, сам вибір камери не важливий — підбирайте під бюджет і власні відчуття. Також потрібно пам'ятати, що при бажанні можна *обробити* будь-який цифровий знімок так, що він не буде відрізнятися від знятого на плівку.

Ще варто трохи сказати про *формати камер*. Серед найпопулярніших — камери з *повнокадровою матрицею* (24×36 мм), *кроп-матрицею* (в середньому 25,1×16,7 мм), 4/3 (18×13,5 мм). Дещо осторонь стоять *середньоформатні матриці* (60×60 мм, 45×60мм, 60×90 мм) і так званий великий формат (від 80×100мм).

Якщо говорити дуже просто, то чим більша матриця, тим краще можна відокремити об'єкт від фону на відкритій *діафрагмі* . На практиці зйомку на великоформатну камеру складно не відрізнити від фотографії, наприклад, на повнокадрову камеру: у першій знімок набагато об'ємніший і деталізованіший. Однак, чим більша матриця, тим більша й камера — це теж потрібно враховувати.

ГАЙД. НА ЩО ЗНІМАТИ?

Приклад фото на плівку. Анрі Картьє-Брессон
© Fondation Henri Cartier-Bresson / Magnum Photos

Трохи практичних порад щодо зйомки на аналогові камери можете прочитати за кьюар-кодом

BIRDINFLIGHT
birdinflight.com.ua

Це інтернет-журнал, що публікує актуальні новини про сучасну культуру та фотографію, а також інтерв'ю й оглядові статті про сучасних українських фотографів і фотографинь. Деякі інтерв'ю з цієї брошури — також взяті з *Birdinflight*.

5.6
magazine56.com.ua

Хоча цей веб-журнал вже декілька років не поповнюється, на сайті все одно є доступ до архіву видань, випущених з 2010 по 2014 рік.

UPHA
cargocollective.com/UPHA/
www.facebook.com/UPHA.info

УФА (Українська фотографічна альтернатива) — це незалежна спільнота, створена для допомоги та підтримки розвитку сучасної української фотографії.

Антон Малиновський,
із серії *Стріт*, 2019

**УКРАЇНСЬКА
 ВУЛИЧНА ФОТОГРАФІЯ ***

Фейсбук-група — спільнота фотографів/-инь, які займаються вуличною фотографією, та платформа для того, щоб виставляти свої роботи. Група є відкритою до нових імен, тому радимо звернути на неї особливу увагу, якщо вас цікавить саме вулична фотографія. *

Антон Малиновський,
із серії *Стріт*, 2019

ШКОЛА СЕРГІЯ МЕЛЬНИЧЕНКА
www.facebook.com/myphart

Цей курс орієнтований на фотографів-початківців і триває у Миколаєві та в онлайн-форматі протягом чотирьох місяців. Тут можна дізнатись про історію фотографії, технічні поради і — що теж важливе — отримати ґрунтовні знання

CHEKACHKOV PHOTO ACADEMY
academy.chekachkov.com

Серед напрямків академії — курс техніки та базової практики, аналогової фотографії, концептуальної фотографії та курс lightroom: робота з відзнятим матеріалом. Як і в школі Мельниченка, заняття під час карантину проходять онлайн.

ШКОЛА ВІКТОРА МАРУЩЕНКА
<http://marushchenko.com/>

Школа фотографії Віктора Марущенко, заснована в 2004 році, нині є однією з найвідоміших в Україні. За версією авторитетного журналу *Art Ukraine*, вона є подією десятиліття в сфері арт-освіти. У фотошколі використовується авторська методика Віктора Марущенко, а також методика деяких фотошкіл Німеччини.

Антон Малиновський,
із серії *Стріт*, 2019

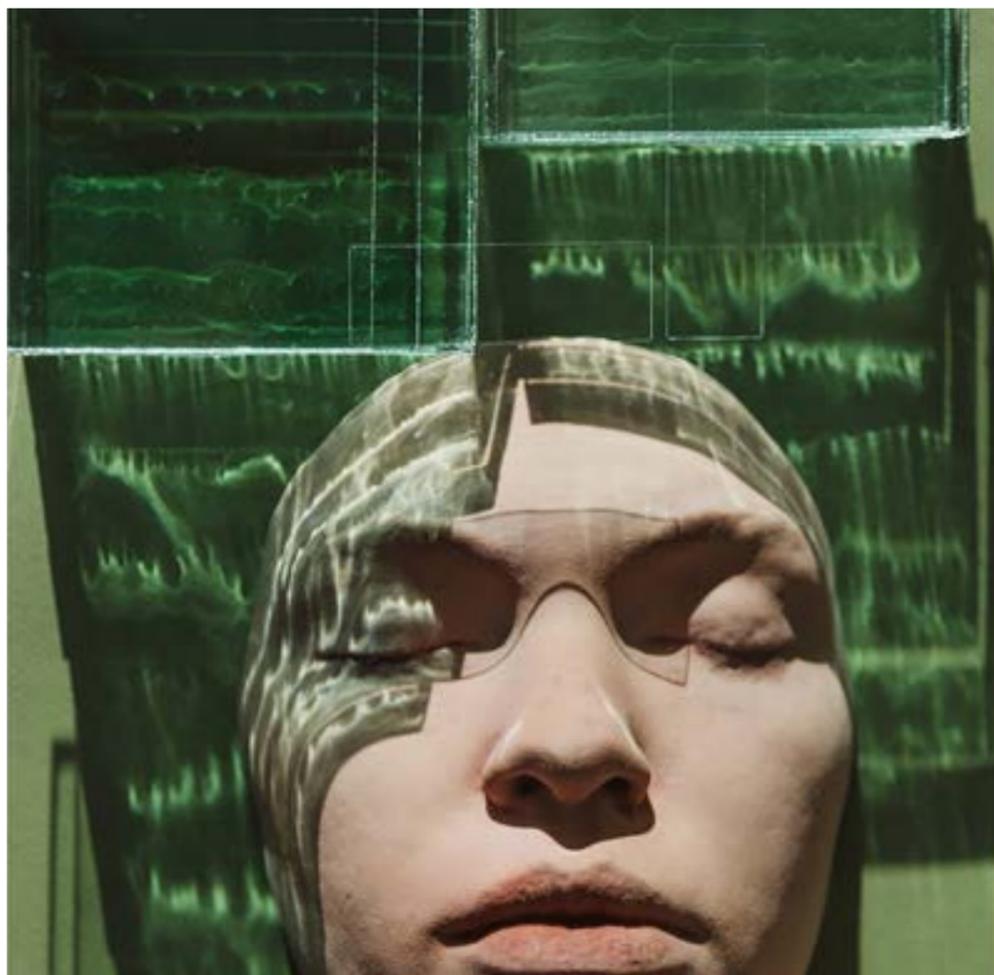
ЗА ЯКИМИ ХУДОЖНИКАМИ СЛІДКУВАТИ?

АНТОН: «У цьому блоці я пропоную вам ознайомитись з Instagram-акаунтами українських фотографів, які вплинули та продовжують формувати моє власне бачення. Серед них є як відомі фотографи, так і молоді автори».

@nazarfuryk
 @sergey_melnitchenko
 @chekachkov
 @polinaxpolikarpova
 @chekmenevalexander
 @tas0ma
 @avonaklesch
 @neooooart
 @valentine__bo
 @synchrodogs_official
marushchenko.com

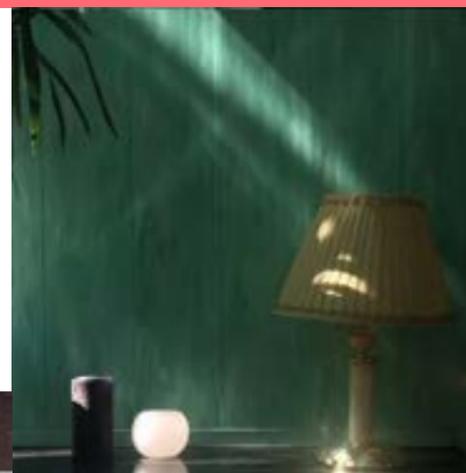

© Тарас Бичко

© Валентин Бо

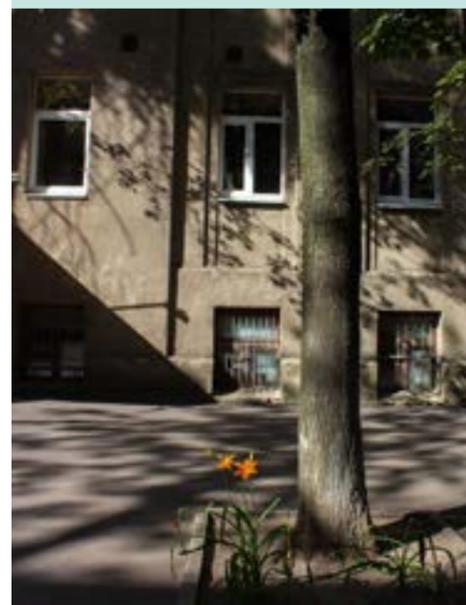
ЗА ЯКИМИ ХУДОЖНИКАМИ СЛІДКУВАТИ?

© Ігор Чекачкова

© Synchrondogs

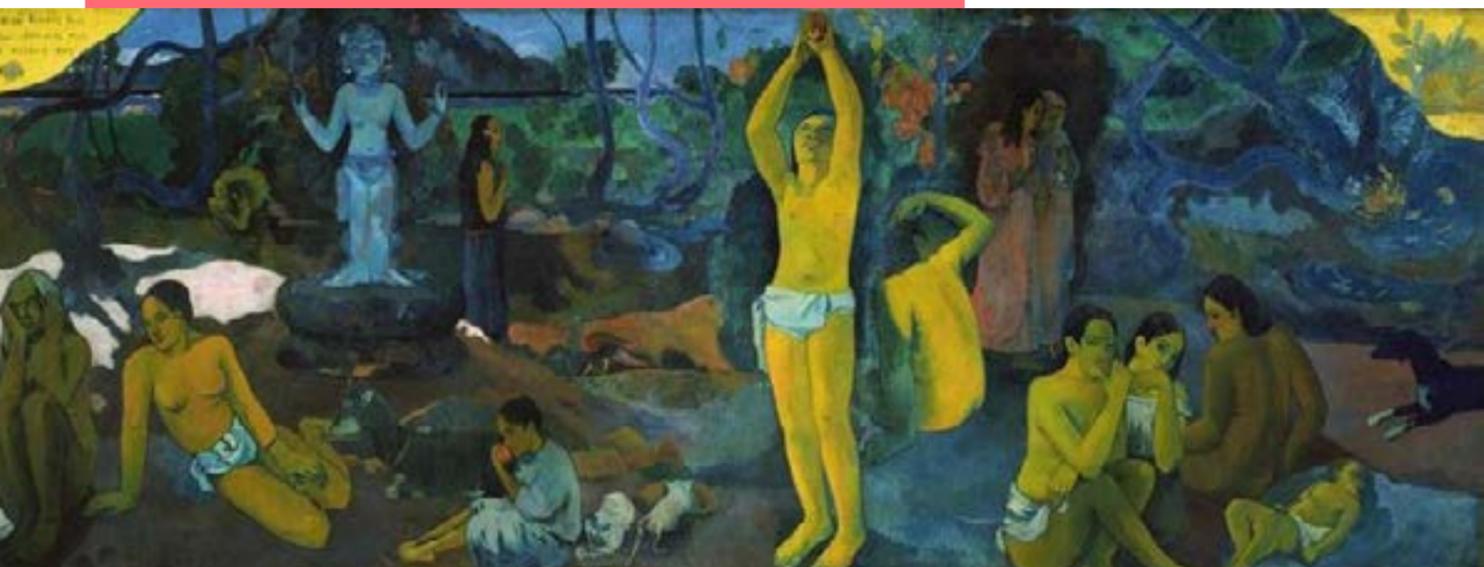

© Віталій Щелканов

Діафрагма — отвір оптичного приладу, що визначає його можливість збирати світло (або інше випромінювання) та перешкоджати розмиванню зображення. Залежно від оптичної системи, вимірюється одиницями довжини або кута.

Ескапізм — уникнення неприємного, нудного в житті; відхід від повсякденної реальності; втеча від дійсності.

Екзистенційний — той, що говорить про існування людини у світі. Є цілий напрям філософії ХХ століття — екзистенціалізм, який, з одного боку, говорить про те, що людське життя абсурдне, а з другого — що людина здатна сама обирати власну долю.

Поль Гоген, *Звідки ми прийшли? Хто ми? Куди ми йдемо?*, 1897-1898

Кітч (від нім. kitsch — вульгарність, несмак, халтура) — стиль масової культури, пов'язаний із серійним виробництвом; антитеза високому художньому смаку. Кітч має переважно декоративну функцію та не вимагає від споживача чи власника обізнаності в мистецтві.

Валентин Бо, із серії *Номенклатура*, 2018

Культурний код — набір образів, стереотипів, які притаманні лише певному поколінню, епосі або культурі. Тобто це те, «як прийнято» робити в певній спільноті або в певний час. Наприклад, у стародавніх культурах було прийнято давати два імені — одне «справжнє», а інше «для загального вжитку», яке всі знали. Так робили через віру в те, що знаючи справжнє ім'я людини, її могли «наврочити», тобто здійснити якісь магичні ритуали. Ця традиція давати людині два імені і є культурним кодом. Цікавим прикладом роботи з культурним кодом радянського періоду через предмети побутового вжитку є проект Валентина Бо *Номенклатура*.

Пряма фотографія — напрямок у фотоми-стецтві, заснований на відображенні навколишньої дійсності в реалістичній документальній манері настільки об'єктивно, наскільки дозволяють технічні засоби. При цьому відкидаються будь-які трансформації зображення як під час зйомки, так і в постобробці.

Реінектмент (від англ. reenact — відтворювати) — деталізоване художнє програвання чи відтворення подій минулого.

Стріт — фотографія знята в публічному просторі.

ІЗОЛЯЦІЯ – це неприбуткова недержавна платформа культурних ініціатив, заснована 2010 року в Донецьку на території колишнього заводу ізоляційних матеріалів, якому фонд завдячує своїм ім'ям. Протягом останнього десятиліття фонд став символом стійкості українського культурного сектору після того, як його територію захопили озброєні представники самопроголошеної Донецької народної республіки під час окупації Донецька, здійсненої за підтримки Росії.

Незважаючи на ці події, ІЗОЛЯЦІЯ продовжує відстоювати демократичні цінності, засновані на переконанні, що культурні інституції є стовпами вільного демократичного суспільства. Всі випробування лише посилили впевненість фонду в необхідності створення та збереження платформ для творчості та критичного мислення.

Маючи в послужному списку амбітні проєкти в Україні та за кордоном, ІЗОЛЯЦІЯ залишається каталізатором позитивних змін у суспільстві та дивиться в майбутнє. Наразі інституція працює над створенням постійної бази у місті Соледар, що включатиме офіс та невеликий мультифункціональний простір для проведення освітніх, виставкових і партисипативних проєктів.

Після шести років роботи в екзилі в Києві інституція повертається на Донбас у місто Соледар, де безпосередньо працюватиме з локальним контекстом та втілюватиме проєкти із залученням громади та/або site-specific проєкти.

У співпраці з Асортиментною кімнатою